

RIKSDAGENS SVAR 37/2002 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning

Ärende

Regeringen har till riksdagen överlämnat sin proposition med förslag till lag om ändring av lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning (RP 40/2002 rd).

Beredning i utskott

Social- och hälsovårdsutskottet har i ärendet lämnat sitt betänkande (ShUB 6/2002 rd).

Beslut

Riksdagen har antagit följande lag:

Lag

om ändring av lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 13 augusti 1976 om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning (693/1976) 2 § 3, 3 a, 7 och 8 punkten, 5—7 och 11 §, 14 § 1 och 2 mom., den finska språkdräkten i 14 § 4 mom., 14 § 5 mom., 17 och 18 §, 20 § 1 mom., 21 § 1 och 5 mom., rubriken för 8 kap., 25, 28 och 30 a § samt 31 § 1—3 mom.,

av dessa 2 § 3, 7 och 8 punkten och 25 § sådana de lyder i lag 953/1992, 2 § 3 a-punkten och 31 § 1 och 2 mom. sådana de lyder i lag 765/1994, 5 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 487/1999, 6 § sådan den lyder i nämnda lagar 953/1992 och 487/1999, 7 §, 14 § 1, 2 och 5 mom., 17 §, 20 § 1 mom., 28 och 30 a § och 31 § 3 mom. sådana de lyder i nämnda lag 487/1999, 14 § 4 mom. sådant det lyder i lag 693/2001, 18 § sådan den lyder i lag 1148/1994 och 21 § 1 och 5 mom. sådana de lyder i lag 1541/2001, samt

fogas till 2 §, sådan den lyder i nämnda lagar 953/1992, 765/1994 och 487/1999, en ny 9 punkt samt till lagen nya 6 a, 6 b, 6 c och 7 a § som följer:

2 §

I denna lag avses med

— — — — —
3) *tobaksprodukter* produkter som helt eller delvis är tillverkade av tobak, genetiskt modifierad eller ej, och som är avsedda att rökas, snusas, sugas på eller tuggas,

3 a) *tobak för användning i munnen* alla sådana produkter för användning i munnen, utom produkter avsedda att rökas eller tuggas, som helt eller delvis är tillverkade av tobak, i pulver- eller partikelform eller i någon kombination av dessa former, särskilt i portionspåsar eller porö-

sa påsar, eller i en form som påminner om ett livsmedel,

— — — — —
7) *tjära* det råa, icke vattenhaltiga, nikotinfria rökkondensatet,

8) *nikotin* nikotinhaltiga alkaloider, samt med

9) *Ingrediens* varje ämne eller beståndsdel, med undantag av tobaksplantans blad och andra naturliga eller icke beredda delar av tobaksplantan, som används vid tillverkning eller beredning av en tobaksprodukt och som finns kvar i den slutliga produkten, om än i annan form, inbegripet papper, filter, trycksvärta och klister.

3 kap.

Sammansättning och kvalitetskontroll

5 §

Genom förordning av statsrådet kan bestämmelser utfärdas om för hälsan farliga och menliga ämnen som en tobaksprodukt eller ett rökdon inte får innehålla och som inte får uppstå när tobaksprodukten röks.

Beträffande andra än i 1 mom. avsedda för hälsan farliga eller menliga ämnen som en tobaksprodukt innehåller eller som uppstår vid rökning därav bestäms deras högsta tillåtna halter genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet så som verkställigheten av Europeiska gemenskapernas rättsakter förutsätter.

6 §

Den som tillverkar eller importerar tobaksprodukter och rökdon svarar för undersökning av halterna av de i 5 § avsedda ämnena i tobaksprodukter som är avsedda för försäljning eller annan överlåtelse i näringsverksamhet, för verifieringen av att märkningen på förpackningarna är korrekt och för kvalitetskontroll av produkterna och rökdonen.

Den som tillverkar eller importerar cigaretter skall se till att halterna av tjära, nikotin och kolmonoxid som uppstår vid rökning av en cigarett har mätts och att exaktheten av informationen om tjära och nikotin på förpackningarna har verifierats innan produkten överläts till minutför-

säljning. Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet utfärdas närmare bestämmelser om de metoder som skall tillämpas vid mätningen och verifieringen.

6 a §

Ett provningslaboratorium som utför eller verifierar sådana tester som avses i 6 § 2 mom. skall vara godkänt av och övervakas av social- och hälsovårdens produkttillsynscentral. Produkttillsynscentralen för en förteckning över godkända laboratorier.

Ansökan om godkännande av ett provningslaboratorium skall lämnas till social- och hälsovårdens produkttillsynscentral. Produkttillsynscentralen godkänner ett laboratorium, om laboratoriet till sin ansökan fogar ett intyg över att mätteknikcentralen har konstaterat att laboratoriet uppfyller de internationella kompetenskraven för provningslaboratorier och att de testmetoder som avses i 6 § 2 mom. hör till dess kompetensområde.

Endast en myndighet kan godkännas som provningslaboratorium. Ett provningslaboratorium som är verksamt i anslutning till en importör eller tillverkare av tobaksprodukter kan dock godkännas för att utföra testning eller verifiering av egna produkter.

Ett provningslaboratorium anses utan särskilt beslut vara godkänt om provningslaboratoriet, importören eller tillverkaren av tobaksprodukten till produkttillsynscentralen lämnar ett intyg över att en myndighet i en annan medlemsstat har godkänt provningslaboratoriet och anger grunderna för godkännandet av laboratoriet och testmetoderna.

6 b §

Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral kan avbryta verksamheten vid ett laboratorium för viss tid eller återkalla godkännandet av ett laboratorium

1) om mätteknikcentralen konstaterar att provningslaboratoriet inte uppfyller de kompetenskrav som ställs på laboratoriet eller testmetoderna, eller

2) om produkttillsynscentralen av en myndighet i en annan medlemsstat eller av någon annan inrättning har fått en tillförlitlig utredning över att provningslaboratoriet eller testmetoderna inte uppfyller kraven för godkännande eller kompetens eller att de testresultat som laboratoriet har uppggett inte kan anses tillförlitliga.

Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral kan för viss tid avbryta verksamheten vid ett provningslaboratorium också när den har grundad anledning att ifrågasätta riktigheten i uppgifterna om laboratoriet eller i laboratoriets verksamhet.

Provningslaboratoriet skall anmäla förändringar som gäller villkoren för godkännandet till social- och hälsovårdens produkttillsynscentral.

Närmare bestämmelser om provningslaboratorierna och godkännandet av dem, den ackreditering som är ett villkor för godkännandet, genomförandet av övervakningen samt de anmälningar som skall göras till produkttillsynscentralen och Europeiska kommissionen utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

6 c §

Den som tillverkar eller importerar tobaksprodukter skall en gång om året lämna social- och hälsovårdens produkttillsynscentral

1) en förteckning med uppgifter om halterna av tjära, nikotin och kolmonoxid som uppstår vid rökning av cigaretter som säljs i näringsverksamhet och vilket provningslaboratorium som utfört testerna och verifieringen, samt

2) en förteckning för varje märke och typ över alla ingredienser och kvantiteter av dessa som används vid tillverkningen av tobaksprodukterna.

Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet utfärdas närmare bestämmelser om förteckningarnas uppläggning, den utredning om ingredienserna som skall fogas till förteckningarna, toxikologiska och andra uppgifter samt inlämnandet av förteckningarna till social- och hälsovårdens produkttillsynscentral och Europeiska kommissionen.

Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral sörjer för att konsumenterna informeras om de uppgifter som nämns i 1 och 2 mom.

7 §

Tobaksprodukter får i näringsverksamhet säljas eller på annat sätt överlåtas endast i sådana minutförsäljningsförpackningar som avses i denna paragraf och i 7 a § 1 mom. Cigaretter kan även säljas separat. Cigaretter som säljs separat skall vara försedda med behöriga anteckningar.

Den som tillverkar eller importerar tobaksprodukter skall innan de säljs eller på annat sätt överlåts i näringsverksamhet förse minutförsäljningsförpackningarna för tobaksprodukter med texter på finska och svenska som innehåller

1) en varning för de men för hälsan som tobaken vållar,

2) uppgifter om halterna av tjära, nikotin och kolmonoxid som uppstår vid rökning av en cigarett, samt

3) uppgifter som behövs för identifikation och spårning av produkten.

Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet kan föreskrivas om den i 1 och 2 mom. avsedda märkningens storlek, placering, text, bilder, alternering, inramning och annan definiering.

Angående de uppgifter på minutförsäljningsförpackningar för tobaksprodukter som hänförs till påförande av accis gäller särskilda bestämmelser.

Bestämmelsen i 2 mom. om användningen av finska och svenska i märkningen gäller inte tobaksprodukter eller rökdon som exporteras, inte heller försäljning av tobaksprodukter eller rökdon för försäljning på fartyg eller luftfartyg i yrkesmässig internationell trafik eller försäljning av tobaksprodukter eller rökdon i en butik för skattefria varor på ett sådant fartyg eller en flygplats.

7 a §

Texter, namn, varumärken och figurativa märken eller andra märken som ger intrycket att en viss tobaksprodukt är mindre skadlig än an-

dra får inte användas på tobaksprodukters förpackningar.

Vad som i 1 mom. bestäms om tobaksprodukters förpackningar gäller också framläggandet av produkterna på försäljningsplatser samt sådana produktuppgifter som avses i 8 § 3 mom.

11 §

Tobaksprodukter och rökdon får säljas genom tobaksautomater endast om försäljningen sker under övervakning. Tobaksautomaten skall vara placerad så att användningen av den kan övervakas fortlöpande.

Placeringsplatsens ägare, innehavare, ansvariga föreståndare eller en arbetstagare som utsetts för denna uppgift ansvarar för placeringen av tobaksautomaten och övervakningen av användningen.

14 §

Den allmänna ledningen och styrningen av att denna lag och med stöd av den utfärdade bestämmelser iakttas ankommer på social- och hälsovårdsministeriet, och övervakningen och styrningen av övervakningen på social- och hälsovårdens produkttillsynscentral.

Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral styr länsstyrelserna i deras skötsel av de uppgifter som med stöd av denna lag ankommer på dem. Produkttillsynscentralen övervakar iakttagandet av bestämmelserna i 5—9 § om sammansättning och kvalitetsövervakning av, provningslaboratorier för samt försäljning av och reklam för tobaksprodukter. Mätteknikcentralen bistår i den övervakning av provningslaboratoriernas och testmetodernas kompetenskrav som ankommer på produkttillsynscentralen. Mätteknikcentralen har i denna uppgift samma rättigheter som en övervakningsmyndighet har enligt 28 §.

Om inte något annat bestäms i denna lag övervakar arbetarskyddsmyndigheterna att bestämmelserna i 12 § 5 och 6 punkten och 13 § 3 mom. som gäller förbud mot och begränsning av tobaksrökning iakttas på arbetsplatserna, enligt vad om detta bestäms i lagen om tillsynen över

arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden (131/1973).

17 §

Kommunen skall på eget initiativ och på basis av gjorda anmälningar förrätta inspektioner av lagrings- och försäljningsplatser för tobaksprodukter samt övervaka försäljningen av tobaksprodukter och rökdon, placeringen av tobaksautomater, egenkontrollen av försäljningen av tobaksprodukter och rökdon, reklam och annan säljfrämjande verksamhet som gäller tobaksprodukter, rökdon och tobaksimitationer samt iakttagandet av röningsförbud och röningsrestriktioner inom sitt verksamhetsområde.

Om man i samband med inspektion eller på annat sätt upptäcker sådan verksamhet som strider mot bestämmelser, skall kommunen förbjuda verksamhet som strider mot bestämmelserna samt sätta en tidsfrist inom vilken en sådan verksamhet skall upphöra.

Har rättelse inte skett inom utsatt tid eller har det förfarande som strider mot bestämmelserna och som nämns i förbudet fortsatt eller upprepats efter den utsatta tiden, skall kommunen anmäla detta

1) till allmänna åklagaren, om det är fråga om ett förfarande som strider mot 10 eller 11 §, 12 § 1—4 punkten eller 13 § 1, 2 eller 5 mom., samt

2) till social- och hälsovårdens produkttillsynscentral, om det är fråga om försäljning eller annan överlåtelse i näringsverksamhet av tobaksprodukter eller rökdon som strider mot 5, 6, 6 a—6 c och 7 § samt 7 a § 1 mom. eller annat förfarande som strider mot dessa bestämmelser eller om det är fråga om reklam eller säljfrämjande verksamhet som är förbjuden enligt 7 a § 2 mom. eller 8 eller 9 §.

18 §

Om reklam görs för tobaksprodukter, tobaksimitationer eller rökdon eller om deras försäljning annars främjas på ett sätt som strider mot 7 a § 2 mom. eller 8 eller 9 §, kan social- och hälsovårdens produkttillsynscentral meddela förbud mot den som beställt eller utfört reklamen

eller den säljfrämjande åtgärden samt anställda hos dem att fortsätta och upprepa förfarandet som strider mot bestämmelserna.

Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral kan förbjuda den som tillverkar eller importerar tobaksprodukter eller rökdon eller någon annan näringsidkare att i näringsverksamhet sälja eller på annat sätt överlåta en produkt,

1) om tobaksprodukten eller dess minutförsäljningsförpackning strider mot bestämmelserna i 5 § eller 7 § 1—3 mom. eller 7 a § 1 mom.,

2) om halterna av tjära, nikotin och kolmonoxid i cigaretter inte har undersökts på det sätt som förutsätts i 6 § 2 mom. eller i ett laboratorium som godkänts i enlighet med 6 a § eller om den i 6 b § 2 mom. eller 6 c § 1 och 2 mom. föreskrivna anmälan om dessa halter inte har lämnats,

3) om produkttillsynscentralen konstaterar att halterna av ämnen som är skadliga för hälsan i tobaksprodukter avviker från vad tillverkaren eller importören har meddelat eller om märkningen på förpackningarna inte motsvarar halterna av för hälsan skadliga ämnen i tobaksprodukterna, eller

4) för kontroll av de uppgifter som i enlighet med 6, 6 a—6 c § har lämnats till produkttillsynscentralen.

Då social- och hälsovårdens produkttillsynscentral prövar förutsättningarna för att godkänna ett provningslaboratorium eller för att återkalla ett godkännande kan den utfärda ett i 2 mom. avsett försäljningsförbud, om centralen har grundad anledning att ifrågasätta riktigheten i uppgifterna om laboratoriet eller behörigheten i laboratoriets verksamhet. När centralen förordnar om försäljningsförbud skall den ta hänsyn till om den som tillverkar eller importerar tobaksprodukter och rökdon för att uppfylla förpliktelseerna i denna lag har möjlighet att anlita något annat godkänt provningslaboratorium under den tid saken behandlas. Produkttillsynscentralen kan förordna om försäljningsförbud för att kontrollera de uppgifter som ingår i en anmälan enligt 6 c §, om den har grundad anledning att ifrågasätta riktigheten i uppgifterna.

Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral kan förplikta en tillverkare eller importör som avses i 2 mom. att inom den tid som centralen bestämmer dra bort tobaksprodukten eller rökdonet från marknaden.

Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral skall besluta att återkalla försäljningsförbudet eller skyldigheten att dra bort produkten från marknaden omedelbart efter att det inte längre finns någon grund enligt denna lag att ha kvar förordnandet.

20 §

Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral kan när den fattar beslut om ett förbud enligt 18 § 1 och 2 mom. eller 19 § eller om en i 18 § 4 mom. avsedd bortdragning från marknaden förplikta den som förbudet eller föreläggandet gäller att inom utsatt tid och på det sätt som produkttillsynscentralen bestämmer vidta en rättelseåtgärd, om detta skall anses nödvändigt på grund av de uppenbara olägenheter som det mot bestämmelserna stridande förfarandet orsakar.

21 §

Ändring får inte genom besvär sökas i ett beslut om förbud eller ett förordnande om temporärt förbud som social- och hälsovårdens produkttillsynscentral har meddelat på grund av reklam eller annan säljfrämjande verksamhet i strid med 7 a § 2 mom. eller 8 eller 9 § eller på grund av att en tobaksprodukts minutförsäljningsförpackning strider mot 7 § 1—3 mom. eller 7 a § 1 mom. eller i ett beslut om vitesföreläggande eller hot om tvångsutförande.

Förvaltningsdomstolen dömer ut vite som social- och hälsovårdens produkttillsynscentral eller kommunen har förelagt den som handlat i strid med 5, 6, 6 a—6 c § samt som kommunen förelagt den som handlat i strid med 10, 11 eller 12 § eller 13 § 1, 2 eller 5 mom. och fattar beslut om verkställighet av hot om tvångsutförande, på ansökan av den som förelagt vitet eller hotet om tvångsutförande.

8 kap.

Kostnader och avgifter

25 §

Den som tillverkar eller importerar tobaksprodukter svarar för kostnaderna för undersökning av sådana ämnen i tobaksprodukter som vållar fara och men för hälsan samt för kvalitetskontroll av dessa ämnen.

Den som tillverkar eller importerar tobaksprodukter svarar även för kostnaderna för en i 18 § 4 mom. avsedd bortdragning av en tobaksprodukt från marknaden.

När en statlig myndighet behandlar ett ärende enligt denna lag kan den ta ut en avgift som fastställs i enlighet med lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). Närmare bestämmelser om avgifterna utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet. Den avgift som kommunen tar ut för tillsynen skall i tillämpliga delar grunda sig på lagen om grunderna för avgifter till staten. Närmare bestämmelser om grunderna för den kommunala avgiften anges i en taxa som kommunen godkänner.

Avgifter enligt denna lag kan drivas in utan dom eller beslut på det sätt som bestäms i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsköningsväg (367/1961).

28 §

En myndighet som avses i 14 § har för övervakningen av att denna lag samt de bestämmelser som utfärdats med stöd av den iakttas rätt att

1) få tillträde till och inspektera utrymmena och verksamheten på de platser där tobaksprodukter och rökdon tillverkas, förpackas, lagras och säljs samt provningslaboratoriernas utrymmen och verksamhet samt de handlingar som behövs för övervakningen,

2) av tillverkaren, importören och försäljaren av produkten i fråga avgiftsfritt ta och erhålla prov för undersökningar av tobak, tobakssurrogat, tobaksprodukter och rökdon, samt

3) till sitt förfogande kostnadsfritt få behövliga uppgifter, utredningar, handlingar och annat material.

Rätten att få information gäller också sådana uppgifter om privat affärs- eller yrkeshemlighet som behövs för tillsynen.

Utan hinder av bestämmelserna om sekretess i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) kan sådana uppgifter om affärs- eller yrkeshemlighet som erhållits vid övervakningen av att denna lag iakttas eller vid utförande av uppgifter i anslutning till övervakningen lämnas ut till

1) statliga och kommunala myndigheter för utförande av uppgifter som avses i denna lag,

2) åklagar-, polis- och tullmyndigheter för utredande av brott, samt

3) utländska organ och inspektörer som förutsätts i Europeiska gemenskapens lagstiftning eller något annat internationellt avtal som är bindande för Finland, i de fall då ifrågavarande lagstiftning eller avtal förutsätter detta.

Lämnas i 1 mom. 2 och 3 punkten avsedda prov, uppgifter, utredningar, handlingar och annat material inte inom utsatt tid, kan en myndighet som avses i 14 § förplikta vederbörande att vid vite lämna dem. Vitet döms ut av förvaltningsdomstolen på ansökan av en myndighet som avses i 14 §.

30 a §

En myndighet som avses i 14 § har rätt att av andra myndigheter få handräckning för övervakning av att denna lag och bestämmelser som utfärdats med stöd av den iakttas och för verkställande av beslut.

31 §

Den som gör reklam för tobak, tobaksprodukter, tobaksimitationer eller rökdon eller på annat sätt främjar försäljningen av dessa eller annars handlar i strid med 7 a § 2 mom. eller 8 eller 9 §, skall för *förseelse vid marknadsföring av tobak* dömas till böter.

Den som gör reklam för tobak, tobaksprodukter eller rökdon eller på annat sätt främjar försäljningen av dessa eller annars handlar i strid med 7 a § 2 mom. eller 8 eller 9 § så att förfarandet också som helhet bedömt skall anses vara grovt på grund av det sätt på vilket det genom-

förts, målgruppens ålder eller storlek eller den ekonomiska nytta som förfarandet medfört, skall för *brott vid marknadsföring av tobak* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

Den som i strid med 10 a § i näringsverksamhet säljer eller på annat sätt överlåter tobak som är avsedd för användning i munnen eller i strid med ett av social- och hälsovårdens produkttillsynscentral eller kommunen utfärdat förbud fortfarande säljer eller på annat sätt i näringsverksamhet överlåter tobaksprodukter som inte testats i ett i enlighet med 6 a § godkänt provningslaboratorium eller om vilka inte lämnats uppgifter som avses i 6 c § eller vars märkningar på försäljningsförpackningarna inte överensstämmer med 7 § 1—3 mom. eller 7 a § 1 mom., skall för *försäljning av produkter som strider mot tobakslagen* dömas till böter.

— — — — —

Denna lag träder i kraft den 200 .

Utan hinder av bestämmelserna i 6 och 7 § får cigaretter som finns när denna lag träder i kraft säljas eller på annat sätt överlåtas i näringsverksamhet fram till den 30 september 2003 och andra tobaksprodukter än cigaretter fram till den 30 september 2004, även om de inte motsvarar bestämmelserna i denna lag, om de motsvarar de bestämmelser och föreskrifter som gällde när denna lag trädde i kraft.

Bestämmelsen i 7 § 2 mom. om att förse minutförsäljningsförpackningarna med uppgifter om halten av kolmonoxid och bestämmelsen i 7 a § 1 mom. om produktbeskrivningar tillämpas från den 30 september 2003.

De högsta halter som avses i 5 § tillämpas från och med den 1 januari 2004. På cigaretter som tillverkas i Europeiska gemenskapen men som exporteras från gemenskapen tillämpas de dock från och med den 1 januari 2007.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 24 april 2002